

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 3.

V Celovcu 10. februarja 1870.

Leto II.

Miha Brtoncelj

in njegove čudovite dogodbe po svetu.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

3. Mihčeve sanje in nesrečna poskušnja.

Mihec je spal pod streho na kupu senã in ovsenih plev, in ta postelj mu je bila popolnoma prijetna, ker nikdar drugačne ni poznal.

Da je to noč imel čudne sanje, lahko si vsakdo misli, kajti črevljarjeva povest mu je neprenehoma šumela po glavi. Dolgo je še premišljeval zvečer vse te čudne dogodke: lepí Marmanov grad pod goro sv. Valentina. Zakleti graščak z neznanó dolgim nosom in princezinja z veliko bradovico. Se vé da bi to potem vse zginilo, ko bi ju kdo rešil; in princezinja ne bi bila več pokvečena stara babura, temuč zala deklica z zlatimi lasmi in v žametovi obleki. Potem pa krasni vrti in na drevesih same zlate in sreberne bruške, jabelka, orehi i. t. d., steze pa posute z biserji in dijamanti, oh to mora neznanó lepó biti. Ko bi Mihec vse to dobil, kaj bi nek počel potem? Kako bogat bi bil! Naj bogatejši v vsej okolici in zraven še graščak, ki bi stanoval v velikem gradu, ki imã več oken, nego je dni v letu. Se vé da, grad bi se potem zopet vrnil na prejšnje mesto, kjer je stal nekđaj, in sv. Valentin moral bi se nekoliko dalje umakniti, da bi bilo doselj prostora.

Med takovim premišljevanjem se ga poloti spanec in polagoma zadremlje. Imel je tako žive sanje o vsem, kar mu je črevljar pravil, da je bil še drugi dan ves zmešan. — Sanjaje je tudi teto videl v podobi Torke. — Ko se zjutraj zbudi, bil je že beli dan in skozi podstrešno ljuknjo sijalo je solnce na Mihčevo postelj, pred njim pa je stala stara teta Neža, ki ga je prej že dolgo klicala spodej, da bi vstal, ker je že kava kuhana, potem pa z velikim ropotom prizdignila duri pod streho ter zbudila Mihca z lahnim lasanjem in majanjem iz trdnega spanja.

„Vstančkaj, Mihec, vstančkaj!“ pravi mu z vso svojo ljubeznivostjo, „kava je že kuhana in solnce sveti na postelj.“

Mihec pa se grdo kremži in nekako boječe ogleduje teto. Ko pa vidi, da nima kuharice v roci in tudi ne takovih dolzih zob, umiri se nekoliko ter spravi s postelje. Pa žive sanje motile so ga še sedaj, in ko mu hoče Neža razmršene lasé nekoliko poravnati ter odpraviti iz njih pleva in senene bilke, umakne se jej strahoma ter pravi: „Ta grda Torka me je tako lasala; in pa Trdoglav, kako me je napletal z motiko. Grda baba, hudobni dedec! Majčkino je še manjkalo, pa bi bil rešil princezinjo.“

„Kdo te je lasal? prismođa, jaz sem te pomajala

nekoliko za kuštre, ker se nisi hotel zbuditi. Mene vsaj ne boš imenoval Torke?“

„Dã, dã! Torka je bila, saj mi je rekla princezinja, pa čisto taka, kakor ste vi, samo nekoliko daljše zobé je imela, pa še bolj zakrapano mezeljanko, nego je vaša. O, grda baba, kako sem se je bal!“

„Ti grdež ti, komu me primerjaš — Torki? — Le počakaj, če boš tako govoril, pa ti ne bom nič dala kofěta. Mene Torko imenovati! Se ti je že sanjalo o njej, ker si zvečer premalo molil in se nisi dosti priporočil angeljčku varhu. Saj bo še rogaček prišel po te, rogaček, če boš tako poreden in me ne boš ubogal. Kar ponese te, pa boj boš videl. — Sedaj le brž pojdi, da ne bo zajutrek mrzel.“ —

Mihec si ni sedaj nič drugače mislil, nego, da je bil res v zakletem gradu! češ sanje same po sebi ne morejo biti tako žive. Kedar je pogledal teto, vselaj ga je obšla jeza. „Naj brž,“ mislil si je, „so teta res Torka, Trdoglavova mati, saj mi je princezinja sama rekla. Ko sta me potem obadva v zakletem gradu dobro obunkala in olasala, nesla me je Torka zopet nazaj na postelj, da bi me premotila. Pa ne boš! Mihec ni tako neumen. — Teta so Torka, pa je, saj čarovnice se lahko spremené, kakor se hočejo. In moja princezinja, kako bo žalostna, ko me ne bo! Zopet bo ostala pod varstvom hudega Trdoglava in neusmiljene Torke. Tako lepó me je prosila! — Naj veljã, kar hoče, še enkrat bom poskusil in sicer po dnevi, in nič se ne bom bal ni Trdoglava ni Torke.“ —

Tako je premišljeval Mihec celo dopoldne, in kolikor le mogel, ogibal se tete, ker je vedno mislil, da bode zopet prišla s kuharico in dolzimi zobmi, ter ga lasala in pretepala kakor v sanjah. — Naj bolj všeč v zakletem gradu so mu bili krasni ptiči, ki so tako lepo peli; drevesa, na katerih so rastle dvajsetice in križaki; in pa vodnjak, poln najslajše mlečne kave. To bi bilo vse njegovo, ko bi princezinja sama. —

Popoldne dá teta Neža Mihcu majhen lonček, naj bi šel k farovski kuharici, s katero ste bili naj boljši prijateljci, po kavino čorbo. — „Pa le lepó se obnašaj, veš,“ naročevala mu je pri odhodu. „Ko prideš v kuhinjo, ne smeš zijati krog sebe, kot zijalo, temuč odkrij se in reci: „Prosim botrica, teta so me postali s temle lončikom do vas.“ Če ti bodo pa kuharica še posebej kaj dali, ker so dobra žena, pa vzemi in poljubi jim zató rokó, veš! — Sedaj pa le pojdi in priden bodi.“

Mihec jo je plél z v robcu navezaním loncem proti farovžu, da se je vse kadilo. Ko pride do cerkve, odkoder je bilo le nekaj stopinj še do farovža, domisli se zopet Marmanove jame, lepe princezinje in zlatih ptičev. Ravno je farovski kalin zopet jel napletati na oknu svojega ljubega Avgušтина, in Mihec pravi: „Le počakaj ti revče! ko jaz prinesem svoje zlate ptiče iz zakletega grada, ti še senica ne boš proti njim, há, ti

bodo peli! — vse drugače, nego ti. — Sedajle imam lepo priložnost, Marmanova jama ne bo daleč, kakor mi je pravil črevljár. Kar poiskat je pojdem, pa bo; saj domu še dosti zgodaj lahko pridem. — Hej, če rešim princezinjo, potlej naj se obriše farovška kuharica in moja teta zraven s svojo kavo, ondi jo bom kar iz vodnjaka trebal, pa kakošino! — Samo ko bi se mogel tako prikristi v grad, da bi me Torka ne videla. Pa saj teta pojdejo danes v gozd po gobe, in Torka ni nihče drugi, nego teta, tega sem prepričan; — ne mara jih ne bo ondi. Gotovo hodijo samo po noči tje, kedar jaz spim, zato so pa bili necej tako hudi, da so me lasali, ker sem jih zasačil ondi. — In pa Trdoglav? o tega bom že ogoljufal!“ — Tako je prevdarjal Mihec in koval naklepe, kar ga pokliče farovška kuharica, ki je ravno vežne duri zapirala in mislila odriniti na polje pogledat, kaj družina dela: ali hlapec pridno gnoj trosi in dekla z najemnicami korenje pleve. „Pojdi, Mihec, pojdi brž“, pravi mu, „da ti dam kave, potlej moram na polje!“ —

Kmaló je bil lonček napolnjen in Mihec je odrinil zopet svojo pot, pa ne proti domu, temuč po bližnjem gozdu med Gore k Marmanovi jami. —

Dolgo je taval sem ter tje, ker ta kraj mu je bil čisto neznan, pa jame le ni mogel najti. — „Ne mara že Torka vé, da sem tu, ter me nalašč vodi po krivih potih,“ misli si, „pa naj le; jamo bom našel, če le spak ni.“ Ves utrujen pride do majhine kočice, kjer je gostovala beračica Brinjevka s svojim suhim, švedravim možem. Obadva sta se pečala z istim rokodelstvom, namreč z beračijo, samo ta razloček bil je med njima, da je mož priberačeni denar pustil po krémah za žgano vino, njegova zakonska polovica pa v prodajalnici za neprecenljivo kavo. Tako sta beračila obadva dan za dnevom vsak po svojem okrožji, in ko sta zvečer domu prišla, ni vendar nihče nič imel. Živela pa sta vendar le v blagi zakonski edinosti, nikdar se nista prepirala, še žal besede nista rekla eden proti drugemu, temuč z zedijennimi močmi sta si pomagala na noge, kolikor se je dalo. —

Pri tej bajti je stal košat oreh na trati, ki je delal naj prijetnejšo senco. Mihec truden dolzega pota in hude vročine vleže se v hladno senco, da bi si nekoliko oddehnil, in se okrepečal za junaško opravilo, katero je hotel izvršiti. — Orehova senca mu je tako dobro dela, da ga nenadoma objame sladki senj in lehno zadremlje. Nakrat pa čuje krog sebe vriš, kot bi bil kje ogenj v strehi. Ko odpré oči, stala je pred njim razmršena ženska vsa razcapana, in dva velika zobá štrlela sta jej iz širokih ust. Bila je popolnoma podobna njegovi teti, samo da je bila še večja, in suha, kot trska. — Kakor besen plane Mihec kviško hudo kričaje: „Torka, ti grda baba, koj se mi poberi! Mojo princezinjo imaš zaprto pod zemljo, sedaj pa še krog mene obresti iščeš. Le čakaj, ne boš je imela dolgo ne, našel jo bom in rešil, če mi tudi še trikrat tako dolge robé kažeš!“

„Ti mladi potepin ti, — ti kuštravec rujavi.“ Rohnela je zopet beračica Brinjevka, ker ona je bila. „Od kod te je prinesel spak tu sem? Že trikrat mi je bila kava ukradena z okna, kjer sém jo namakala, sedaj sem pa zasledila tatu. Le kar sem mi daj lonec, če ne, te bom našvrkala, da boš pomnil, kedaj si ukradel kavo Brinjevki.“

Mihec videti, da mu hoče Torka celó lonec vzeti, ktereга bi Bog vedí pri kacih čarah potrebovala, bil je

še bolj razsrden. Izvije suhi babnici lonec iz rok — ker bil je že petnajst let star, tedaj dosti trden, da je vstrahoval takovo šušnjat, — potem pa se jame hudovati nad beračico, naj se koj pobere stran, naj izpusti zakleto princezinjo, sicer jej bo slaba pela.

Brinjevka slišati, da jo ta paglavec zove Torko, čarovnico in kdo vé kaj še, raztogoti se še bolj. — „Ti smrkolin, ti malopridni pritepin, tat, jaz ti bom pokazala, kdo je copernica! Mene pozná vsa fara, kot pošteno ženo, in živa duša ni mi še kaj taceda očitala, kot ti grdávš! Ni dosti, da si mi že trikrat kavo izmuzal z okna, katero sem kupila za krvavo pridobljene krajcarje, sedaj me pa še tako grdo zmerjaš! Kdo te je tega učil? Koj se mi poberi, sicer te bom omuzala s preklo, da boš ves klobasast, ti črna bojazen ti!“ Tako hudovaje se stopi v vežo, in ker se Mihec le ni dal odkrižati, pograbi lonec pomij, ki so stale v veži, in vse skup trešči Mihecu v glavo. O joj! tako opran še nikdar ni bil, vse je curljalo od njega; kaj pa še le glava, glava! na ktereј se je razdrobil velik lonec. Kar šumelo mu je po možganih. Dobro, da je imel Mihec precaj trdno bučo. — Pa komaj je ploha nehala, pride zopet druga nevihta. Brinjevkin mož je čul prepír v hiši, in videti, da se ravná za ženine pravice, plane urno vén, kolikor mu je dopuščala švedrava noga, ter se spravi nad ubozega Miheca, ki je otesal mokroto raz sebe, enako ptiču, kedar se izkopa v vodi. Dečka obide groza videti starikavega dedca pred seboj z namerjeno palico. Ta ni bil po njegovih mislih nihče drugi, nego Trdoglav. Te misli mu je tudi to potrjevalo, ker je imel dedec grozno dolg, kljukast nos, ki se je skoraj dotikal brade, in bil tudi nekoliko podoben onemu, ktereга je videl zvečer z motiko pred zakletim gradom. — Ta ne pomišlja dolgo, videti, da je fant njegovo ljubo ženico razžalil, temuč prime ga za ušesa, dvigne kviško in pravi: „Nemarast tatiuska, si videl sedaj Benetke? Ti dobro dé?“ Potem pa jame ga še lasati, kar je premalo uhljal, in ubogi Mihec je bil krišpan od vseh strani. — Ž veliko silo uteče hudemu Trdoglavu in beži proti bližnemu vinogradu. Tu pa skočivši čez plot, butne z loncem ob štor in vsa tetina sladčica pcedi se po tleh. Pa Mihec tega ni porajtal, bil je vesel, da je lé do vinograda prišel, kjer se mu bó moč skriti pred grdo Torko in hudim Trdoglavom.

Tukaj med trtami ležé ne zapazi bosonozega hlapca, širokoplešega Goljata, ki je pripognjen tiho lazil med trtovino in se bližal Mihecu. Bil je ta človek grozno hudega obraza in lasje so mu štrleli na glavi, kot ščetine.

„Ali te imam, ptiček!“ zagrmí nad dečkom, ktereга še prvi strah pred Trdoglavom in Torko ni minil. „Sedaj vém, kdo mi pojeda naj boljše breskve v vinogradu in krade grojzdje. Gospodar me je vedno kregal, da ne pazim dovelj, da se premalo pečam za njegovo lastnijo, sedaj sem ga pa vendar le staknil kajona, ki mi je že delal toliko preglavice. — Hajdi! sedaj pojdeš z menoj k gospodarju, ta te bo učil kozjih molitvic!“ In pri tej priči zgrabi velikan ubozega Miheca za lase, dvigne ga kviško in tira seboj. Deček bi jo bil rad ubegnul, pa močna roka držala ga je, kot v kleščah. Rad bi bil klical pomoči, pa ni ga pripravil glasu iz grla samega strahu. Kajti mislil ni nič drugače, nego Trdoglav, ki se je sedaj spremenil v drugačino podobo, zasačil ga je ter ga požene v svojo podzemeljsko jamo, iz ktere nikdar več ne pride.

Kmaló dospeta do velike hiše, kjer je stanoval

gospodar tega vinograda. — Ko ugleda Miheca, ozmirja ga do dobrega, nekoliko našvrka s šibo po bosih nogah, potem pa ga ukaže zapreti v klet do zjutraj, da bi mu za vselaj prešle pregrešne misli in želje po ptujem blagu.

Mihec je bil zaprt v grozno temni kleti, ki ni imela nobenega okna. „To je naj brž podzemeljska jama,“ mislil si je, „in Trdoglav imel ne bo tukaj zaprtega na veke, ali pa me bosta pojedla s teto Torko v kisli juhi.“ — Čeravno pa je bil fant v takovi stiski, vendar ni izgubil poguma. Šlata sem tertje po temi in po sreči dobi v roke veliko motiko. „Ahá! ta je tista, s katero je sinoč Trdoglav pred gradom vodo napeljeval iz pod kapa v grapo,“ pravi sam pri sebi; „sedaj bom pa vendar poskusil, če zapah res tako trdno drži.“ Spravi se na delo in po dolgem lomenji odtrga zapah, in kakor tiček iz kletke, švigne na prosto in potem po cesti proti domu, kar so peté dopuščale. Ušel je hude-mu Trdoglavu in Torki, — ne bosta ga pojužnala v kisli juhi! —

Bila je že precej temna noč, ko dospé v vas. Na cesti sreča črevljarja Kosabrina, ki se je ravno vračal s hribov, kamor je šel svoje male dolgove tirjati za pokrpane črevlje.

„Kje pa si bil, Mihec?“ ogovori ga črevljar, „Bog nas varuj, kakošen si! ves moker, kot miš, in lasé razmršene, kot bi bili vrabei v njih gnjezdili.“

Mihec mu jame vse natanjko pripovedovati, kaj je doživel po noči, kako ga je oprala Torka in mekastil Trdoglav, ter ga potem zaprl v podzemeljsko ljuknjo, iz ktere se je komaj rešil.

„Šleva, kaj ti nisem pravil, da se to ne dá kar tako-le izvršiti, kot bi si mislil? Zakaj pa ne ubogaš? Brez mene ne opraviš nič, ker imaš premalo skušnje. Še jaz bi si kaj tacega ne upal, kar si ti danes poskusil; le vesel bodi, da nisi še kaj več skupil.“ Tako je poudčeval črevljar Miheca ter ga kregal, da se brez njegovega vedenja loti zakleto princezinjo rešiti.

„In prepričan sem, da Torka ni nihče drugi, nego naša teta,“ pravi Mihec, „pa jim ne smeš povedati, sicer bi Bog vedi kaj z menoj počeli.“

„E pojdi, meni, da sem globuzda? — Saj kaj tacega bo, prav imaš. Tvoja stara teta se mi zdi nekako sumljiva; kdo vé kake muhe imá v sebi. Takova stara vica so vedno bolj hudobna, nego se človeku dozdeva. Ljubi moj, ta ti bo še delala preglavico, le zapomni me!“

„Ali čarovnice ljudi tudi jedó?“

„Prašáš! — Makarone delajo iz njih.“

„Mak — makrone? — Kaj pa je to?“

„To so takove dolge klobase, da se krog in krog hiše razprežejo, in če jo pri enem koncu začneš jesti, pri drugem vedno sproti raste.“

„O jejmine!“

„Ha, ha! ljubi moj Mihec, to niso mačkine solzé; ti se moraš prej učiti na sanjske bukve, preden boš razumel kaj tacega. — Pa nič ne porajtaj, da ti je spodletelo. Kvaterno sredo večer pridi k meni, da pojdeva zaklad vzdignit, sinoč sem zopet videl ondi luč goreti, popolnoma gotov sem, da ga dobova. Potlej pa pustiva vse podzemeljske princezinje, gradove, Trdoglave in tete Torke, denarja bova imela dovolj za vse večne šase. — Sedaj pa lahko noč za danes, moram iti še k šepavemu Janezu vprašat, ktere številke so prišle v loteriji. — Le glej, da prideš v sredo!“ —

Kosabrin jo maha dalje po cesti, Mihec pa ves

potr proti domu. — Obljubil je nič več ne pečati se o princezinji, naj si že bo še tako lepa, saj nekoliko bi ga bila vendar lahko branila pred Trdoglavom in Torko, da ne bi ga bila tako neusmiljeno obdelovala. — Ker je tako lehkomišljena, naj pa bo pod zemljo.

Komaj je doma odprl duri, že je razbila teta, ki ga je že celo popoldne željno pričakovala, vso srd nad njim. — „Kod si se potepal, potepin? kje imaš kofé?“ kričala je in suha brada jej je migala, kot bi bila naperjena.

Pa Mihec komaj ogledavši teto že mu je bila pred očmi Torka. „Ti grda baba ti, ki si me lasala! in pa tvoj Trdoglav! Zaprla sta me v klet, da bi bila mak — mak — marone iz mene delala in krog hiše razobesla, pa unesel sem jo vama o pravem času. Le imejta princezinjo, jaz se več ne menim zanjo, samo mene pustita pri miru. Jaz ne ostanem več tukaj, da bi me Torka lasala; koj ko zaklad vzdigneva s črevljarjem, sezidal si bom lepo hišo, in nobena Torka ni Trdoglav ne bosta smela blizo.“

Neža je sklepala roki nad glavo, slišavši, kako Mihec blede. — „O, ti moj Bog! sedaj bo pa še znorel. Oh kaj mi je početi! Nihče drugi ni tega vzrok, nego Kosabrin, ta grdi Kosabrin, ki mu vedno polni glavo s takovimi čenčarijami. On se mu je gotovo nalegal in nihče drugi, da sem jaz Torka. O saj pravim! takovo plačilo imam za svojo skrb, da sem od mladih nog pridno odgojala fanta. Le počakaj ti Kosabrin, jaz te bom zatožila pri gospodu fajmoštru, oni ti bodo že povedali, kdo sem jaz, in kakovo pravico imaš otroke pačiti. Več mi ne prideš v mojo hišo in tudi nobenih črevljev mi ne boš več krpal, in jih ne boš.“

Med tem, ko je teta tako tarnala, blede je Mihec vedno huje o podzemeljskem gradu, o Torki in Trdoglavu. Neži še na mar ni prišlo, da drugo jutro ne bo imela kave, edina skrb bila jej je le o Mihku, ki jej je tako nanagloma zbolel na možganih. „Mihec! Mihec!“ skušala ga je upokojiti, „le umiri se, saj ni nič, saj sem jaz pri tebi, nihče ti nič ne smé. Kar angeljčku varhu se priporoči, pa bo. Jutri bo že zopet vse dobro.“ Potem pa je segla na polico, vzela iz škatlice razna zelišča in mazila ter jela kaditi in maziliti Mihčevo glavo.

Necoj ga tudi ni pustila spati pod streho, da bi mesec nanj ne sijal, temuč mu je postala v sobi in vsa okna zakrila s prti, predpasi in kar jej je prišlo v roke, ker bala se je, da ne bi Miheca luna nosila po noči po strehi a i kjer si bodi po nevarnih krajih.

(Dalje prihodnjič.)

Blagor kmečkega stanú.

(Konec.)

VII.

Kedar kmetič pospravi poljsko sadje v shrambe, potlej se tudi cerkev na „zahvaljno nedeljo“ ž njim vred slovesno zahvaljuje Bogu za poljske pridelke, kakor za vse darove, ktere skozi celo leto v tako obilni meri prejemamo od Njega. In še na vse zadnje, ko že drevje golo, senožet rujava stoji, ko je omolčala tropa tie in družih živali, ki so do tistihmal z veselim življenjem polnile naravo: kedar že vsa jesenska otožnost tako težko počiva preko strnišča po polji in le komaj ozelenela zimska posetev tožnemu kmetiču v srce lije

nekoliko gotovega upanja in tolažbe: da se iznova povrne čas, ko bode srp pel preko njiv —: takrat tudi spet cerkev „na vernih duš dan“ spremi kmetiča na pokopališče, na grobove prijateljev in znancev, ki so nekdanj v življenju bili tolikanj mili ter ž njim vred moli pa prosi za večni blagor ranjelih na unem svetu ter mu rosi najslajšo tolaž v žalo srce: da onkraj vidi jih spet, svoje predrage, pa da tudi sam se bode enkrat združil ž njimi in veselil se na vekomaj! —

Po vsi pravici se tedaj sme trditi, da življenje na kmetih ravno vsled taga zadobiva še le svojo pravo mikalnost, lepoto in blagost, ker se cerkev o svojih godovih le veseli in raduje, le žaluje s kmetičem. Kakor dobrodejna rosa jutranjim tlom, kakor krepčevalni dež suhi kepi na njivi ob ajdovem; tako je blažeča mati cerkev vsaki čas kmetiču, ki na tem svetu največ trpi in zatoraj tudi največe pomoči potrebuje. Te pa ravno kmetič z boljim vzpehom ne išče niti ne nahaja drugej, kakor pri dobrotljivem Bogu, do kterege mu je neprenehoma posrednica, najprijaznejša in najmilejša le-cerkev!

VII.

Na vse to: kdo pa je, kaj pa je kmet? Kmet je kralj, ki sicer nima tako živega kraljestva, da bi mu vsaki dan lahko ne videl do konce méj, ktero pa ravno zatoraj toliko laglje in modreje vlada. Le pogljemo si pravega kmeta, ki umno gospodari in carju pošteno davek plačuje. On je sam svoj gospodar; nihče mu nima nič zaukazevati na njegovih tleh. On ima svoje domovje, kjer stanuje s svojo družino; ima polje, kjer seje in žanje; travnike, pašnike, kamor hodi kositi in čedo zaganjat; sadne vrtove, kjer sam z drevja trga sadje in ga prvi pokuša; ima stroj vodotoč, kjer si žejo gasi in se snaži pa tudi tratino pred hišo, kjer tudi lahko malo poskoči, če hoče; s kratka, pravi gospodar na kmetih ima vse, kar mu treba za vsaki dan, kar si zméren in zadovoljen človek le voščiti zamore, vse, da tukaj dosti srečno živi ter lahko doseže tisti vzvišeni cilj, ki je slehernemu človeku namenjen po smrti.

In kdo ne vé, kako dobrodejno je njemu, kdor zamore reči: tu je moj ljubi dom, tu je moja zibelka tekla, tu sem domá: tu živim in umrjem! Pač res, da dobro povsod, vendar gotovo — najboljšo domá! To čutijo najbolj le listi, ki jih okoliščine ženó po svetu, čutijo, da ni dobro s tujimi sedati za mizo. Doma pa je tista ljuba pisana trata, kjer smo preigrali in preradovali sladke, blažene sanje otroške; domá, tam pred hišo ljubeznjiva lipica, bistri studenček in bogvè koliko družih taeih stvari, dragih nam zató, ker v pričo njih razvijala se je naša srečna mladost, — ker so nam na naša blažena otroška leta živi spomeniki, s kterimi so se posestrile naše prve in morebiti tudi najljubše misli, kterih se še pozneje tako radi in tolikanj srečni spominjavamo skozi celo življenje.

Koliko pa jih je, ki ne vedó, kje so domá, ki se ne spominjajo, kje jih je ljubeča mati prvokrat stiskala na srce, kje so prvokrat izgovorili sladko ime mati; koliko, ki vès čas svojega življenja begajo po svetu, kakor izgubljene ovce. Pa to je bridko! Glej jih le ciganov, ki brez lastnega stanovitnega domovja tavajo in se potepajo po svetu! Kako zapuščen, zanemarjen in oduren rod tó! Povsod se jih bojé: kamor se naležejo, zapirajo vrata pred njimi! Ali pa židje (judje), ki so, kakor jim je bil Kristus prorokoval svoje dni, razneseni in raztepeni križem sveta! Noter do denašnjega dné so od malo koga čislani, od vsih skoraj zaničevani pač tudi

veliko zató, ker sami svojih tál nimajo, ker so povsod tuji med tujimi!

Kakor mož, kar se pravi, pak je kmet, ki se svoje brazde drži! In veliko jih je, ki se tega tudi po vsi pravici s pravim ponosom zavedajo. Tako n. p. poznam kmeta, ki sam na svoje vprašanje: kdo je mari? možko vdari z nogo ob tla pa pravi: največi gospod je kmet! Njegovo je vse z vrha zemlje, kjer se brazda reže pa — noter do pekla! Kmet je tudi mož najboljši, ko živi vse: berača in cesarja! Pa je res nekako taka!

Vrhi tega še en in gotovo neprecenljiv blagor, ki je najzvesteje sklenjen ravno s človekom v kmečkem stanu, in ta je: ljubo zdravje! Kmet namreč v primeri z drugimi ljudmi živi najdalje. To je lahko umevno, ker je čisto naravno. Gredé za različnimi opravili in dolžnostmi svojega stanú, prebiva on največo večino svojega življenja pod milim nebesom; in tam, kjer najzdraveje sape pišejo in duh božji veje — mili naravi, svoji materi v naročji, vršé se do malega vsa in najtežavnejša dela njegova. Kmet, priden in neutrudljiv, kakor je vsegdar pri vsih svojih delih, ohrani si zdravje najbolje na telesi in duši. Tudi strupenim strastim, ki tako rado okuzijo zlasti lenega človeka, in ki posebno po mestih toliko mladega sveta popehajo v prezgoden grob, tudi tistim brani se najlože v enóm delaven človek, kakor je kmet. In zatoraj res nahajamo toliko ljudi kmečkega stanú, ki ves čas svojega življenja malo kaj vedó, kaj je bolezen. Kmet brez padarja in dohtarja lahko umrje, šlišal sem bistrournemu ratarju iz ust.

Koliko pak je tako imenovanih gosposkih ljudi, ki po toplicah in kopališčih križem svetá begajo za zdravjem, kjer pak navadno ne samo tega ne zadobé, marveč se še dušnih bolezní zraven naležejo!

VIII.

In na vse zadnje, ko pride tista, da tudi kmetič, kakor sleherni človek, mora umreti: kako z lehkim srcem pač pričakuje on smrti! kmet si s kmetovanjem ne nakopiči sila posvetnega premoženja, od kterege bi mu bila, kakor posvetnjaku, ločitev še na smrtni postelji tako težka in grenka! Če tudi zapušča precej blaga, ktero si je bil marljiv in žuljav pridobil, pusti ga rad svojim potomcem: ker nanj ni nikoli navezoval svojega srca. Z mirno, lahko vestjo pa z blaženim prepričanjem, ktero nahaja le v trdni krščanski veri, potuje na uni svet, v svojo pravo, zlato domovino, kjer si je svest, da ga čaka boljše življenje. In kedár zatisne trudne oči, kedár mu žalostno zapoje mrtvaško zvonjenje: — tačas, daleč po vsi okolici, kjer so ga poznali, zdihujejo in priporočajo ga Bogu, rekoč: Dober mož, dobra žena je bila to, Bog mu — jej daj dobro! i. t. d. Sorodniki, pa znanci in prijatli, kterih je tudi toliko imel, vsi mu gredo za pogrebom po poti do cerkve, ktero je v življenju sam tolikrat hodil. In tamkej na grobu mu sicer ne postavijo velikanskega kamnatega spomenika, pač pa ponižen lesen križ z odrešenikom, in kar je najbolje — marsikteremu solzna kaplja resničnega žalovanja kane ranjkemu na gomilo in pobožna molitev vsih mu tudi še pozneje blaži in gladi zveličanja pot v rajske večne nebesa. *) J. O.

*) Primeri članke pod tem naslovom v lanskem „Besedniku.“ Dokončati pa spisa nismo mogli v 1. tečaju, ker smo bili rokopis izgubili. G. pisatelj je bil tako prijazen, da nam je konec drugič poslal in s tem je prelepi sestavek dovršen.

Ne zabi me!

Cvetka raste pri potoku,
Kakor lune svit migljá,
Proti modremu oboku
Gleda nježna glavica.

Oblači lice prekrasno
Barvo ima nébesa
In očesce njeno jasno
Je rumena zvezdica.

Čuj predragi, kaj cvetica
Ob potoku spomni te!
Vsaka biserna solzica
Zdiha tje: „Ne zabi me!“

Hrabroslav Perné.

Srenja pod lipo.

Sedma nedelja.

(Konec.)

Učitelj nadaljuje: Preden se drenažni jarki izkopljejo in iztrebijo, mora poprej priredjen biti veliki, odprti graben, v kterega se voda odteka; to se vé, da tega grabna ni potreba, ako je kak potok ali reka v oblžji, kamor se voda napelje. Brž ko je veliki graben pripravljen, začnejo se jarki kopati in zemlja iz jarkov izmetavati, a to najpred iz glavnega drenažnega jarka in sicer na najnižje ležečem koncu, to je tam, kjer se voda v odprti graben odteka. Zemlja se pa izmetuje od najnižje ležečega proti više ležečemu koncu, tedaj vodnemu odteku ravno nasproti.

Hrastovšek: I rad bi vedel, zakaj neki to? Po mojih mislih je to ravnanje ravno narobe.

Učitelj: Vidite, ljubi moj, to zategadel, da se voda lahko precej v odprti graben odteka in nam iztrebljevanja jarkov ne ovira.

Završnik: Jaz pa to reč prav dobro umejem; ko bi namreč jarke od zgorej navzdol kopali, bi se voda sproti zasédala in delo bi nam bilo sila težavno.

Učitelj: Tako je, to stvar ste prav dobro razložili. — Ko se na ta način glavni jarek iztrebi, potem se ravno takó tudi iz drugih postranskih jarkov zemlja izmeče. Da se pa to delo bolje pospeši, potegne se tikoma zabutih količkov vrv, ob kterej se zemlja, koder se ima jarek izrezati, najpred z lopato začrta, zatem se vrv kakih 14 do 20 palcev, kakor že ima jarek širok biti, na drugo stran prevrže, kjer se zemlja ravno takó z lopato zareže. Ko je vse to dovršeno, se vrežejo jarki in zemlja na globoko in vselej do čistega izmetati. Površna dobra prst se poklada na eno, a spodnja nerodovitna na drugo stran dotičnega jarka. Ako je zemlja ilovnata in vezljiva, da se pri izkopavanju jarkov ne ruši in ne podira, se mnogo dela lahko s tem prihrani, ako se jarki, ki so na površji kakih 14 do 20 palcev široki proti dnu čedalje bolj oži naredé; jarki morajo biti na dnu popolnoma gladki in prav čisto iztrebljeni. Vrhi tega se mora, in to še posebno, tudi nató paziti, da imajo jarki primerno potočje ali pad, kterega še najbolj voda kaže, ki se nabira in se odtekati ne more, kakor hitro jarčeki pravega pada nimajo. Po jarkih ne sme biti nobenih izviškov, pa tudi ne jam ali globin, sicer se cevi ne bi mogle enakomerno pokladati.

Groga: Kako se pa cevi pakladajo?

Učitelj: Ravno to je najvažniše in najpoglavitiše delo pri drenažah. — Ako je zemlja suha, trdna in močna, da se jarki ne podirajo, se cevi pokladajo še le tedaj, ko so že vsi jarki ene drenažne sestave priredjeni al gotovi. S pokladanjem se začne na zgornjem koncu glavnega drenažnega jarka in cevi se položé

najpred do izliva prvega postranskega jarka; zatem se začnejo pokladati po prvem postranskem jarku in sicer ravno takó na zgornjem koncu ter se nadaljuje do glavnega jarka, potem se cevi zopet po glavnem jarku vložé do izliva drugega postranskega jarka in zatem se zopet preide na zgornji konec tega jarka ter se na ta način nadaljuje tako dolgo, da so cevi položene po vsej drenažnej sestavi. — Po nekterih krajih se pri tem delu nekoliko drugače ravnavo in sicer tako, da se vse cevi, izvzemši dveh poslednjih, ki so koj pri izlivu v glavni jarek, položé najpred po postranskih jarkih in še le zatem se začno pokladati na zgornjem koncu glavnega jarka; ko se pa s pokladanjem pride do postranskih jarkov, se vložite poprej izpuščeni cevi ter se zvežete z glavnim jarkom. Na ta način se gre naprej, dokler se dospé do odprtega grabna, kamor je voda napeljana. Luknja prve cevi vsakega drenažnega jarka se zakrije z opeko, kameneno ploščo, ali kako drugo primerno rečjo.

Hrastovšek: Rad bi vedel, al se cevi pokladajo naravnost z rokó, al je znabiti kaka posebna priprava za to opravilo?

Učitelj: Po glavnem jarku, ki je navadno nekoliko širji nego postranski jarki, se cevi vselej kar zroko pokladajo, v postranske jarke pa ne vselej, marveč le takrat, ako se zemlja rada podira in ruši, ter se vsled tega ne morejo od obeh plati zadosti viseči in ozki jarčeki izkopati. Drugače pa imamo za pokladanje tudi nalašč zató pripravljeno pokladalno orodje, to je, 6 do 7 črevljev dolg drog z železno kljuko na spodnjem koncu; na kljuko se položi cev za cevjo, ter se pokladajo prav varno v priredjene jarčke tako, da se ena z drugo prav tesno stikate in med spojkah prav malo prostora ostaja. Za pokladanje cevi je treba zanesljivega in izvedenega človeka, ki pri pokladanju stoji z eno nogo na desnej, z drugo pa na levi strani izkopenega jarka, ter na ta način dalje stopaje cevi v jarek poklada. Nikoli ni varno, da bi gospodar sam to delo opravljal, posebno če ne zna nivelirati in jarkom pravega potočja dati, na katerem je še največ ležeče.

Župan: Od natik pa niste kar nič omenili; mar ste tudi vi tega mnenja, da jih ni potreba?

Lipovec: Kaj pa so natike? Najpred nam je treba pojem razjasniti, kajti beseda nam je še popolnoma neznana.

Učitelj: Natike al oklepi so majhne po 3 palec dolge cevke, v ktere se drenažne cevi vtaknejo tako, da natike ravno čez cevne spojke pridejo in je oklenejo; to pa zategadel, da se v cevi ne zarinejo močirske rastline, mah in druge enake rasti, ki se čez cevi pokladajo. No, kar se natik tiče, ni jih ravno potreba in cevi se tudi brez njih lahko brez vse škode pokladajo, samo paziti je treba, da se cevi s konci prav tesno skupaj stisnejo in skladi ali spojke, kjer se cev cevi tišči, ne pokrijejo z rušnjami, mahom i. t. d., marveč z močno ilovico ali pa s črepinami razbitih cevi, toda še to ne posvod, ampak le tam, kjer se cevi postranskih jarkov stikajo s cevmi glavnega jarka. Zarad tega je še najbolje, ako se postranske cevi z glavnim jarkom od zgorej zvežejo; to se vé, da mora v tem položji glavni jarek nekoliko nižje izkopan biti. Pri tej zvezi se mora na cevéh, ki ležé ena vrh druge, izvrstati primerno velika luknja in to takó, da se luknji, kedar se cev na cev položi, ena z drugo popolnoma strinjate. Cevna zveza se z ilovico zamaže in z drobnim peskom prekrije. Luknja zgornje postranske cevi se pa mora

dobro zamašiti. Na koncu vsakega drenažnega jarka se pri odteku vode položi 5 do 6 čevljev dolga lesena cev, v katero so napeljane drenaže, da se jarki in lončene cevi pri odtekanju vode pokvariti ne morejo.

Zagrajec: Zdaj nam je še vedeti treba, kako se jarki zasujejo?

Učitelj: Ko so cevi vložene, se jarki najpred zasujejo s spodnjo nerodovitno prstjo, ako pa je spodnja prst preveč peščena, je dobro, če se cevi najpred z ilovico nekoliko pokrijejo in še le po tem spodnja prst po vrhu zasuje. Ako je prav suho vreme, se tudi priporoča, da se jarki, ko so se cevi za poldrugi čevljev z zemljo zasule, za nekaj časa še odprti pusté in naposled z zgornjo rodovitno prstjo popolnoma zagrnejo. — Konečno naj še to pristavim, da se pri tem delu mnogo opovir in težavnosti nahaja, kakor na priliko: peščena spodnja prst, debelo kamenje i. t. d. kar čestokrat mnogo dela in truda stane, pa tudi obilne stroške prizadeva. In tako vas sem seznanil, dragi moji sosedje, s to zelo koristno napravo, katero vam tudi prav živo priporočam. To se vé, da stroški za drenaže niso ravno majhni, toda dobitek je velik, ki nam ga daje ta občekoristna naprava. Sklenem tedaj svoj današnji govor s šrčno željo, da bi se tudi pri nas kolikor mogoče drenažilo po izgledu drugih dežel, koder nimajo več dandenes nobenih odprtih jarkov, vsled tega pa tudi obilneje žanjejo, nego pri nas.

Župan: Bog daj, da bi se vaša blaga želja v najskrajšem času izpolnila.

Sosedje: To tudi mi želimo! — Da nam ste zdravi, gospod učitelj, dokler se zopet vidimo! —

(Poslové se in odidejo.)

Ivan Tomšič.

Sreča pa nesreča.

(Iz „pučk. Prij.“ poslovenil J. Božič.)

Plemenit grajšak gre nekega dne na lov (jago) in zaide po nesreči v gostej šumi (lesu). Nastane temna noč. Begaje sám in tje zapazi od deleč svetlobo ter hitro pomeri svoje korake za njo. Ko do nje pride, vidi, da je pred ogljarsko bajto. Potrka na vrata. Odpró se mu. Stara žena stopi na prag ter grajšaka vpraša, kaj bi rad. Ko jej dopové svojo nesrečo, ponudi mu žena, da more, če ga je voljá, v izbici na senu prenočiti. Ker je bil nesrečni truden in lačen, rade volje sprejme to ponudbo. Žena pa mu potem še prinese v skledici krompirja, da preden zaspi, se malo okrepča. Nikoli poprej ni temu gospodu nobena jed tako zelo dišala in dobro dela, kakor to pot ogljarjev krompir. Kmaló potem se vleže in zaspi. Ko se drugo jutro zbudi in opravi, zahvali se dobrotnici svoji za prenočišče ter še pristavi, da nikoli ni na perncah bolje spal, kakor je to noč na senu. Potem stisne ženi v roke nekaj cekinov in majhen listek ter odide. Na večer drugega dne pride še le mož domú iz daljnega pota, kamor je moral zavolj važnega opravila iti. Vesela žena mu začne zdaj pripovedovati, kakšnega gosta da je včera imela in da jo je za njeno postrežbo še obdaroval. Mož koj pogleda listek in iz njega izve, da ta gost ni bil nihče drug, nego sam grajšinski gospod. Ogljarjevo veselje pa je bilo še večje, ko od žene izve, kako da je gospodu njegov krompir dobro teknil. Zbere vse svoje misli v eno ter pravi potem svojej ženi: „Draga žena!

Jaz rad verjamem, da je naš krompir dober. Pa kje bi mogel tudi bolji biti, kakor v peščeni zemlji, kakoršna je ravno naša? Poslušaj me tedaj, kaj sem si izmislil! Jutri ga nakopljem še nekaj pa ga ponesem gospodu našemu, včerašnjemu gostu, v dar. Vidim namreč, da je to mrvico, ki jo je pri nas zavžil, zelo preplačal.“ — Kar reče, ne oporeče! Prišed na grajšinsko dvoriše zaprosi oglar, da naj ga pred gospoda pusté. Pa ne zgodi se mu koj njegova voljá. Naposled mu vendar dovolijo pred-nj. Grajšak sprejme kaj prijazno ogljarja, ki brž začne takole govoriti: „Dobri gospod! Vi ste nedavno v moji bajti prenočili in jedli nekaj krompirja. Vse to ste dro zelo preplačali. Ker m^ž je pa žena tudi rekla, kako da se vam je moj krompir zelo prilregel, zato sem ga vam še en koš prinesel, da se vsaj nekoliko hvaležnega skazem. Če vam bo še kdaj treba, pridite le spet v našo bajto in midva vam bova, kakor najbolje znava in moreva, postregla.“ — Priprosti in odkrito srčni ogljar je grajšaku tako dopadel, da mu je koj 30 oralov zemlje podaril. —

Ogljar je imel premožnega ali zelo lakomnega in nevošljivega brata. Ko le-tá zve, kako mu je brat na enkrat srečen postal, misli si, kaj tacega bi morda tudi jaz lahko dosegel. Imam konja, ki bi ga ta gospod prav rad imel. Zares, dajal mi je že zanj 60 cekinov, pa mu ga vendar nisem hotel za ta kup dati. Vem, kaj imam storiti: k njemu pojdem pa mu ga podarim. Prepričan sem, da mi bo več ko 30 oralov zemlje dal. — Kar si izmisli, to tudi stori. Ko pred grajšaka pride, pravi mu: „Blagi gospod! vem da bi radi mojega konja imeli, za ktereга ste mi 60 cekinov ponudili. Jaz pa ga ne dam za ta kup. Sklenil pa sem vam pokloniti ga, kar zdaj tudi storim. Vzemite ga!“ — Grajšak se koj domisli, kam jo ta okopuh meri, ter mu reče: „Rad vzamem vaš dar, akoprem ne vem, s čim da bi vas nekoliko odškodoval. Pa stojte! Tukaj imam poln koš krompirja, ki je prav dober in ki me stane 30 oralov zemlje. Mislim, da sem vas s tem dobro poplačal, ker za ono zemljiše bi gotovo 80 cekina dobil.“ — Grajšak mu koj izroči koš s krompirjem ter ga odpravi kolikor mogoče milostljivo, konja pa dá — v svoj hlev odpeljati.

Tu vidite, kam da lakomnost in nevošljivost človeka pripelja. Glejte torej, da se nikdar tema strastima zmotiti in zapeljati ne daste!

Smešnice.

Papež in Rotšild. Kakov razloček je med papežem in Rotšildom, najbogatejim Judom na svetu? bara nekdo v nekej družini. „Ta razloček je med njima, da je papež vladar vseh vernikov, a Rotšild vernik (upnik) vseh vladarjev,“ dobi za odgovor.

Zastavice.

11. Kje imajo berači življenje?
 12. Kedaj je nos pod nogami?
 13. Eno prosí noči, drugo dneva, a treko zmerom enako stoji. Kaj je to?
 14. Mož je velik ko krast, žena bodeča pošast, hčere pa majhne in ljube. Kaj je to?
- Vganjka zastavic** v 2. listu: 6. orglje; — 7. Izraelci skozi rudeče morje; — 8. sekira; — 9. žebice na čevljih; — 10. na klopčiči.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska-država. Ministerska kriza je preč, dobili smo tri nove ministre, namreč Wagner-ja, Stremajer-ja in Banhansa in tako je ministerstvo zopet v popolnem številu. Dolgo so stikali in rečevali, predno so dobili možé, katerih je volja stopiti v ministerstvo. Prejšnji ministri so marsikteremu veljaku potrkali na rame, ali zaporedoma so odbijali. Po naših mislih so pošteno ravnali, kar vidé, da se tako ne dá nič opraviti. Ministerstvo dunajsko, kakor ga imama zdaj, razvrščeno je tako-le: Hasner je prvosednik in voditelj vladnega časnikarstva; Giskra ima notranje zadeve in policijo, Herbst pravosodje, Plener trgovstvo, Brestel denarstvene zadeve, Wagner deželno brambo, Stremayer uk in bogočastje in Banhans kmetijstvo. 2. februarja razglasuje „W. Z.“ cesarjeva pisma, po katerih so imenovani novi ministri. Kaj posebnega ni znano o teh možéh. O Wagnerji vemo, da je bil v Dalmaciji, ko se je punt vnel. Pomenljivo je gotovo, da celo dunajski časnik stara „Presse“ pravi, da to ministerstvo nima tal in zaupanja, tudi v stranki ne, iz ktere je prišlo.

Kako sirovi in ošabni so sem ter tje Nemci one stranke, ki zdaj vladuje, pokazal je v državnem zboru baron Tinti, poročevalec adresne večine. Tako zaničljivo in razžaljivo je gobezdal zoper Tirolce, govore ob koncu splošnje razprave o adresi, da so razžaljeni tirolski poslanci zbornico popustili in odložili mandate. Ta prigodba je sicer zbornico nekoliko ali zelo osupnila, pa zdaj že še gré, saj so Poljaki in Slovenci še tam. Slovenci so bravo klicali odhajajočim Tirolcem, sami pa so obsedeli, zato jih nekteri menda po pravici bezajo in prašajo, česa še čakajo. — Adresa večine je sprejeta s 114 glasovi zoper 47. Zoper so glasovali Poljaki, Slovenci in 3 Nemci.

Ker v Pragi zadnjič izvoljeni župan ni srpejel te časti, bila je med tem nova volitev, in izvolili so dr. Brauner-ja, ki je tudi deklarant.

Nemško. Avstrijski nadvojvoda Karl Ljudovik je bil nedavno na kraljevem dvoru v Berlinu, kjer so ga prav slovesno sprejeli. Nekteri časniki so pisarili, da s tem se obrne politika in bo zanaprej velika prijaznost med Avstrijo in Prusijo. Ali to je gotovo prazno upanje. — Na Bavarskem so čudne komedije. Zbornica je zoper ministerstvo in kralj ni sprejel poslancev, ki so mu hoteli adresu izročiti. Ministerstvo bi po parlamentarnih pravilih moralo odstopiti, ali kralj se ne more ločiti od kneza Hohenlohe, daravno so celó udje kraljeve rodovine zoper njega. Najbrž bo zbornica zopet razpuščena.

Francosko. Tu se vneumlje agitacija zoper prosto kupčijo in obrtnijo. Ministerstvu je to všeč, ker med tem miruje politični boj.

Laško. Več škofov že, ki so na cerkvenem zboru, je pridigovalo v Rimu, med njimi tudi krški dr. Vieri. — Garibaldi in Mazini se neki hočeta spraviti, da potem v ediuosti dovršita veliko delo združene Italije.

Špansko. Španci hočejo zdaj za kralja še celo mladega Montpensierovega sinka in se pogajajo o tem z njegovim očetom. Dobro srečo.

Na Ruskem so vpeljane mirovne in porotne sodnije, ktere bo vlada letos še bolj razširila, ker do zdaj jih ni bilo še po vseh sodnijskih okrajih.

Društvene zadeve v Celovcu.

Družba sv. Mohora. Vsled razpisanih daril za leto 1870 je došlo družbi sv. Mohora zopet obilno število večih in manjših rokopisov. Dokončnej razsoji je bila dne 31. januarja sosebno odločena seja, h kterej so se zbrali vsi občurniki.

Veče povesti: „Slovenska junakinja,“ „Križem sveta,“ „Francozi v Kropi,“ „Razne dogodbe na Krajskem,“ „Ovčarjeva Milica“ so prebirali in presojevali gg. odborniki: špir. Dirnwirt, prof. dr. Nemeč, kn. škof. tajnik Šrbicelj in družbin tajnik Lambert Einspieler.

Prvo darilo po 200 gold. je prejel rokopis: „Križem sveta,“ povest iz zgodovine Koroških Slovencev ob času Turških bojev, ki navdušeno slavi zmago složnih in vernih Slovencev nad divjim Turkom in krasno razvija resnico: „sloga jači, nesloga tlači.“ Po odprtem lističu z imenom se je pokazal kot pisatelj povesti g. Valentin Slemenik.

Dopadla je tudi povest: „Slovenska junakinja,“ od g. Podmilšak-a; po pisavi je izvrstna, samo, kar razvitek zadeva, dala bi se sem ter tje še popraviti; po tem jo družba prevzame in o svojem času plača po družbinih vodilih.

Zgodovinske povesti: „Francozi v Kropi“ in „Razne dogodbe na Krajskem“ družba ne more porabiti. Prevod „Ovčarjeva Milica,“ ki ga je prav marljivo oskrbel slikar Vincenc Ferk, izroči se pisatelju, ker hrani družba še mnogo izvirnih povesti, ki več let že čakajo izdave.

Za drugo darilo po 150 gld. se letos ni oglasil nihče. Dva krajsva sestavka o gospodarstvu je poslal g. F. Kočevar. Prvemu pispu: „Narodno gospodarstvo na Hrvaškem“ sta prisodila gg. odbornika in presojevalca prof. Robida in okr. šolski ogleda Somer darilo po 25 gld; drugi sestavek: „Slovenski kmečki koledar“ je namenjen Koledarčku. — Kar zadene manjše spise raznega zapopadka, prejeli ste darilo 25 gld. podučne povesti: „Ali bogastvo samo že srečo da;“ poslal g. Anton Jeglič in „Loterija — slepotija“ spisal J. M. Zanimiva zgodovinska črtica „Turki prvokrat na Koroškem“ od g. Parapata se prevzame za natis v Koledarček.

Ostali rokopisi: „Slavonski tolovaji,“ „Spoštuj starše,“ „sv. Vacslav,“ „Božič,“ „Poredni sin,“ „Silne sodbe,“ „Tolovajski poglavar,“ „Bilhelm“ i. t. d. in prevodi: „Vseh vrnih duš dan,“ „Pevska družina“ i. t. d. pošljejo se g. pisateljem nazaj.

Sklepalo se je še o rokopisu: „Življenje in mučenstvo sv. Kocijana, Kocija, Kocijanile in Prota.“ Č. g. pisatelj je izročil to delce odboru s pogojem, da ga prevzame še letos v natis. Odbor obžaluje, da pisateljeve želje spolniti ne more. Ako g. pisatelj ni volje potpeti tako dolgo, da se „Življenje svetnikov“ in „Življenje Kristusovo“ dokonča, svetovali bi, da izda knjižico na svoje stroške. Zlasti Goriški Slovenci bi jo z veseljem prebirali.

Konečno naj dostavimo še nekaj, kar nas je zelo veselilo.

Med pisatelji, ki so poslali svoje slovstvene izdelke v presojo, nahajamo letos štiri proste kmete: tako je poslal n. pr. Juri Šalamun, želar pri sv. Antonu celo zbirko pripovedk; kmet Jakob Zagadin, povest: „Tolovajski poglavar“ in od Antona Škerla, 62letnega starčka, ki se je 50 let star od učencev pisati naučil, dobili smo s pesmici vred obširniši spis o katoliški cerkvi. Odslužen vojak v Martinem Vrhu, Stefan Kozem je poslal zbirko izvirnih

pesem, ki razodevajo zdravo pesniško žilo in se s časom porabijo. Razpis družbinih daril za leto 1871 priobčimo prihodnjič.

Razne novice.

Velikanska železnica v severni Ameriki. Le-ta veže zdaj Novo-Iorko kraj atlanskega morja z mestom, sv. Frančišek imenovanim, v Kalifornii pri tibem morju ter meri 3353 angleških milj. Lukamatija t. j. vozovlak, to daljavo v 6 dneh in 14 urah predirja. Dozdaj je cena še precej visoka, pozneje pa bo se že znižala. Imenuje se po amerikansko „pacific“ železnica. Po njej se lahko zdaj pride iz Nove-Jorke na Japonsko v 25½ dne in iz Japana na Angleško v 33—34 dneh. Vozovi so prav prijetno narejeni, ker imajo sobane, kjer se igra, je in pije, koplje in preoblači, po noči pa nastanejo namesto njih spavnice. Res, čudovito, velikansko delo človeških rok, imenitno za kršnanstvo, kupčijo, poljedelstvo, državne razmere! 10. majnika lanskega leta se je slovesno odprla in povsod slavila.

„Slovenski tabori.“ Kar je zaostalo o pravem času naj oznanimo danes. Po g. drn. Rapocu smo iz Maribora v decembru prejeli 50 iztisov dr. Vošnjakove knjižice „Slovenski tabori,“ izmed katerih smo jih nekaj malega razprodali med v Celovcu bivajoče rodoljube, vse druge, okoli 40, vsled pisma g. pošilalca zastoj razdelili na občnem zboru „Trdnjave,“ 27. dec. G. darovatelju gre tem večja hvala, ker je bilo na zboru mnogo kmetov, ki izvedo iz knjižice pravi pomen taborov.

Oglasnik.

Dohodki za Janežičev spominek.

	gold.	kr.
Prenesek iz zadnjega lista	269	80
Poslali so na dalje gospodje:		
123. Dr. H Pavkar, špiritual v Ljubljani	1	—
124. Ljubljanski bogoslovci	23	80
125. Iz Dobrave pri Ljubljani	1	—
126. Anton Mejač, fajmošter v Št. Mihelu	1	—
127. J. Koman, fajmošter v Sezani	1	—
128. M. Sternad, kaplan v Zavcu	—	70
129. J. Šubič, podobar v Škofji Loki	—	70
130. J. Modič, kaplan na Prihovi	5	20
131. M. Petrič, učitelj v Grahovem	1	—
132. M. Koren, kaplan v Braslovčah	2	—
133. J. Krajec, črkostavec v Ljubljani	—	50
134. B. Bartol, fajmošter pri Št. Joštu	—	20
135. Tri družniki Mohorjevi pri sv. Duhu	—	30
136. Dr. Leo Vončina, profesor bogoslovja v Ljubljani	1	50
137. V. Rebernik, trgovec v Šmihelu	—	70
138. Fr. Tercan, kaplan na Pregarji	—	40
139. J. Cvitko v Castelvenere	—	70
140. T. Dolencec, kovaški mojster v Želoznikah	—	10
141. Anton baron Zois, grajšak v Ljubljani	30	—
142. Jožef Marn, profesor v Ljubljani	2	—
143. Jožef Sterbenc, duhoven v Ljubljani	1	—
144. Anton Gregorec, župnik v Sostrem	—	50
145. Dr. Janez Semen, profes. bogosl. v Ljublj.	1	—
146. Peterca, učencec 3. real. razreda v Ljubljani	1	—
147. Janez Lavrič, 3.	—	20
148. Maukčič, 3.	—	30
149. Bajer, učencec 2.	—	10
150. Miha Peternel	—	10
151. Janez Pireh	—	10
152. Karol Heidrich	—	10
153. Reza Svetina	—	10
154. Janez Pertman	—	10
155. Lovro Serajnik, dekan Bliberški	10	—

II. zbirka poslana po č. g. prof. A. Lesarji iz Ljubljane.

(Dalje prihodnjič.) Skupnina 358 gl. 20

V Celovcu 20. januarja 1870.

O d b o r.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1870.

(Do 1. februarja 1870 so plačali.)

	gold.	kr.
gg. dosmrtni udje:		
Gr. Jelen, kmet v Št. Martinu blizu Šaleka	15	—
gg. letni udje:		
Fara Št. Martin blizu Šaleka	18	—
Št. Vodušek, župnik v Št. Petru pri Celju	52	—
B. Šmeriečnik, župnik na Žihpolje	15	30
J. Šuster, kaplan v Grabštajnu	19	—
J. Levičnik, dekan v Š. Mohoru	10	—
Fara Kolovračka	14	—
L. Čuk, župnik v Truškah	5	—
Dr. Muršec, c. k. profesor v Gradcu	10	—
J. Pavalec, kaplan v Cmureku	8	95
Samostan oo. frančiškanov v Samoboru	4	—
gg. Š. Kompoš 1, Strojnik 1, G. Janeš 1, B. Ulčar 1, P. Madon 1, Kapler 3, Andolšek 1, Cigale 1, Čuš 1, Savor 1, O. Topolnik 2, Komerički 1	15	—

V kup 186 gl. 25

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	71	5	—	4	60	4	5	5	61
Rež	3	23	2	90	2	85	2	65	3	75
Ječmen	3	53	3	—	—	—	2	60	—	—
Ajda	2	48	3	—	2	65	2	45	3	—
Turšica	2	64	3	10	2	85	2	35	1	50
Proso (Pšeno)	—	—	2	60	2	80	2	50	3	20
Oves	1	83	1	80	2	10	1	80	2	20
Krompir	—	—	2	—	1	10	1	25	1	65
Fižol	3	—	—	—	—	—	—	—	3	52

Kurzi na Dunaji 6. februarja 1870.

5% metalike . 60 gld. 65 kr. Nadavek na srebro 120 gld. 75 kr.
Národno posojilo 70 „ 50 „ Cekini 5 „ 80 „

Dopisovalnica.

Besednikova: J. Š. v Polj. Naznanili smo v lanskem Besedniku št. 20, po kateri ceni se dobijo pozamezna dela „Cvetja,“ po tem listu boste izvedeli, katera dela Vam še manjkajo. — J. T. v Lj. Poslali smo prve dve številki č. gospodični na drugo — brž ko ne so se prve na pošti pogubile. — Raznim pisateljem: Srčno hvalo za rokopise v prozi in verzih, s časom vse pride na vrsto; prosimo, naj nihče ne bo hud, če kaj iz njegovega peresa mora malo čakati, ker od ranje. Janežiča je še nekaj rokopisov, da že leta čakajo belega dne. — Naj še omenimo, da nam je posebno vstreženo s „smešnicami,“ z „gospodarskimi drobtinami“ in enakimi priličnimi črticami. Torej prosimo!

Družbina: Č. g. J. M. Rokopis „Loterija — slepotija“ je došel brez listka z imenom; naznanite ime in stanovanje, da vam pošljemo darilo. — Č. g. prof. Fr. Erj. v Zagrebu: Naročene podobe so že v Bl. tiskarnici; odtis dobite.